

FØRSTE UTKAST LOKALVALGSPROGRAM FOR BERGEN VENSTRE 2023-2027

VENSTRE

Innholdsfortegnelse

En grønn og levende by	3
<i>Kapittel 1.0- VENSTRES VISJONER FOR BERGEN</i>	<i>3</i>
1.1 En ansvarlig by med ærlige politikere	3
1.2 En handlekraftig by som viser vei i natur- og klimakrisen	3
1.3 En raus by som hjelper dem som trenger det	4
1.4 En kreativ by som skaper verdier og arbeidsplasser	5
1.5 En leken by som tar barn og unge på alvor	5
1.6 En grønn og levende by med gode nærmiljøer	5
1.7 En verdensby - med mangfold som konkurransefortrinn	6
POLITIKKEN VÅR.....	7
<i>kapittel 2.0- Utdanning.....</i>	<i>7</i>
2.1 En god oppvekst i et godt nærområde	7
2.2 Et variert barnehage tilbud	7
2.3 En skole styrt av fagfolk - ikke politikere	8
2.4 Skolen skal møte deg på ditt språk.....	8
2.5 En aktivt skolefritidsordning.....	9
2.6 En by det er godt å være student i	9
<i>Kapittel 3.0- Helse- og sosialtjenester</i>	<i>10</i>
3.1 Forebygging og velferdsteknologi	10
3.2 Tiltak for å få flere fastlegespesialister	10
3.3 Lokal rusreform	11
3.4 Eldreomsorg	11
3.5 Tjenester for personer med utviklingshemming	12
3.6 Bostedsløse, papirløse og tiggere.....	12
3.7 Barnevern	12
<i>Kapittel 4.0- En veldrevet kommune.....</i>	<i>12</i>
4.1 Et levende lokaldemokrati.....	12
4.2 Trygg økonomistyring	13
4.3 Brukerorientering	14
4.4 Mangfold i kommunen	14
4.5 Samarbeid med frivilligheten	14
4.6 Effektivisering og digitalisering.....	15
4.7 Eierskap	15
4.8 Anskaffelser	16
4.9 Eiendomsskatt	16
<i>Kapittel 5.0- Byutvikling</i>	<i>16</i>
5.1 Overordnet styring av byutviklingen	16
5.2 En levende by med gode nabolag	17
5.3 Arealnøytralitet	17
5.4 Bolig for alle.....	18
5.5 Levekår og områdesatsing.....	18
5.6 Universell tilgjengelighet.....	18
<i>6.0 Grøntområder og natur</i>	<i>18</i>
6.1 Grønn fortetting gir muligheter.....	18
6.2 Ta vare på byfjellsgrensen og den bynære naturen	19
6.3 Kystliv	19
6.4 Vern rødlistede arter	20

6.5 Urban matproduksjon	20
6.6 Jakt og vilt.....	20
<i>Kapittel 7.0- Innovasjon og verdiskaping.....</i>	<i>20</i>
7.1 Tilgang på kompetanse.....	21
7.2 Flere bærekraftige bedrifter.....	21
7.3 Næringslivet trenger plass.....	22
7.4 Bergen skal igjen bli hovedkontorenes hovedstad.....	22
<i>Kapittel 8.0- Kultur.....</i>	<i>22</i>
8.1 Bergen: Europas kulturhovedstad	22
8.2 Nye kulturarenaer	23
8.3 En levende amatørkultur for voksne og barn.....	23
8.4 Film og TV	23
8.5 Et enda bedre bibliotektilbud.....	24
8.6 Museer og verneverdige bygg.....	24
8.7 Språk.....	24
<i>Kapittel 9.0- Transport.....</i>	<i>25</i>
9.1 Sykkel og gange	25
9.2 Bybanen.....	25
9.3 Bil og veiprosjekter	26
9.4 Kollektivstrategi.....	26
9.5 Buss	27
9.6 Båt og alternative kollektivtransportformer	27
<i>Kapittel 10.0- Miljø, klima og naturmangfold</i>	<i>28</i>
10.1 Avfall og sirkulærøkonomi.....	28

En grønn og levende by

Kapittel 1.0- VENSTRES VISJONER FOR BERGEN

Venstre vil gjøre Bergen til en grønnere, mer moderne og inkluderende by for alle, med evne til å gripe morgendagens mange muligheter. Den kommende bystyreperioden vil preges av store endringer i det politiske, demografiske og økonomiske landskapet. Vi må ikke bare tilpasse oss, vi må skape løsninger verden trenger.

1.1 En ansvarlig by med ærlige politikere

Bergenserne fortjener lyttende og handlekraftige politikere med perspektiver som strekker seg lengre enn til neste valgkamp.

Byen vår trenger ikke populistiske politikere som ikke vil lytte til fagfolk, forskning og fakta. Vi skal løse store og viktige utfordringer. Å forvalte byøkonomien klokt og langsiktig krever tøffe prioriteringer. Venstre tror på en ansvarlig økonomistyring. Demografiske trender viser at det vil bli trangere vilkår for økonomien i årene fremover, og dette vil kreve at byens politikere gjør vanskelige valg.

Vi kan hente gevinster på enda bedre samspill mellom næringsliv, frivillighet og offentlig sektor. Venstre vil jobbe for gode og grundige prosesser der fagfolk og innbyggere blir lyttet til. Gjennom to perioder i byråd har vi vist at vi tar ansvar og evner å komme fram til helhetlige og gode kompromisser. Vi er stolte av det vi har fått til, og måten vi har styrt og videreutviklet byen gjennom en krevende pandemi. Vi ønsker et samfunn som bygges nedenfra og opp, der frihet og tillit står høyt og der vi tar vare på de som sliter. Venstres visjon er en by der vi ikke bruker penger vi ikke har, ikke lover noe vi ikke kan holde, og ikke later som om det finnes enkle løsninger på kompliserte problemer.

Venstre vil ha en god blanding av offentlige og private tilbud, ikke fordi vi mener det ene eller det andre alltid er bedre eller mer effektivt, men fordi mangfold og valgfrihet er en verdi i seg selv. Vi vil alltid forsøke å forbedre Bergens administrasjon og tjenestetilbud gjennom målrettet bruk av digitalisering og smart teknologi.

1.2 En handlekraftig by som viser vei i natur- og klimakrisen

Den globale natur- og klimakrisen krever at vi kutter utslipp, stopper nedbyggingen av naturen og skaper grønne løsninger verden trenger.

Bergen må gå foran og tar vare på naturen for nåværende og kommende generasjoner. Venstres mål er at Bergen skal være en fossilfri by med null netto naturtap innen 2030. Vil vil at klimahensyn og naturmangfold skal vektlegges høyt i alle beslutninger.

Den største utslippskilden i byen vår er biltrafikk. Venstre vil få opp andelen kollektivreisende ved å gjøre tilbudet bedre og holde billettprisene lave. Bybanen er ryggraden i kollektivtilbudet i Bergen, og det viktigste enkelttiltaket for å redusere utslipp fra trafikken og sikre god byluft i byen vår. Vi må også gjøre byggebransjen grønnere. Både private og offentlige bygg må bli mer energieffektive, og vi må legge til rette for lokal energiproduksjon og gjenbruk av bygningsmaterialer.

Det ligger store muligheter i global bærekraftig omstilling. Vi har et kompetent og eksportrettet næringsliv som kan bidra til å skape løsninger verden trenger. Kommunen må bidra gjennom grønne innkjøp og gode rammevilkår for selskaper som vil utvikle nye teknologier og løsninger - særlig knyttet til sirkulærøkonomi, grønn energi, bioøkonomi, utslippskutt og karbonfangst.

1.3 En raus by som hjelper dem som trenger det

I Bergen skal alle føle seg velkommen og få den hjelpen de trenger. Venstre vil legge til rette for bedre samspill mellom offentlig sektor, organisasjoner, enkeltpersoner og bedrifter.

Alle mennesker er unike og like mye verdt. Det offentlige skal sørge for at alle får riktig helsehjelp. Vi vil ha en kommune preget av effektive helse- og omsorgstjenester der brukernes behov står i sentrum. Målrettet hjelp som når dem som trenger det er ofte bedre enn universelle goder der mye penger går til gratis-tjenester til dem med god økonomi.

Med Venstre ved roret har Bergen blitt en by som går foran i kampen mot en historisk feilslått ruspolitikk. Det bør ikke være straffbart å bruke rusmidler, og rusavhengige skal få den hjelpen de faktisk trenger, ikke den hjelpen noen mener de burde bedt om.

Bergen skal være en by der det å ha psykiske lidelser ikke er tabubelagt, og man lett kan få hjelp. Flere studenter melder om at de er ensomme og sliter psykisk. Dette krever satsning både på helsetilbud og på tiltak som fremmer generell trivsel.

Byen vår skal være en trygg havn for mennesker på flukt. Det offentlige, frivillige og private krefter skal spille sammen for å sørge for at mennesker som kommer til byen vår som flyktninger føler seg velkommen og får hjelp til å starte livene sine på nytt.

Bergen skal være en by der ingen barn vokser opp i fattigdom. Det viktigste grepet mot barnefattigdom er å sikre at foreldre og forsørgere har en jobb. Bergen skal være en by der det er lett å finne arbeid, og det offentlige stiller opp med individuelt tilpasset hjelp til å komme seg inn i arbeidsmarkedet.

1.4 En kreativ by som skaper verdier og arbeidsplasser

I Bergen skal gode ideer få vekstkraft. Politikerne skal ikke styre og ensrette, men sørge for mangfold og gode rammebetingelser for næringsliv, kulturliv og akademia.

I Venstre tror vi på skaperkraften i enkeltmennesker og bedrifter. Vi vil ha en by der det er lett å starte egen bedrift og enklere å drive både små og store virksomheter. Kommunens jobb er ikke å velge vinnere, men å sørge for god infrastruktur, støtte opp om kreative ideer og sikre tilgang til kompetent arbeidskraft.

Venstre vil ha en mangfoldig kulturby der vi legger til rette for hele bredden i kulturlivet, fra barne-, ungdoms- og amatørkultur til kunst i verdensklasse. Vi vil stimulere til en lønnsom kulturnæring og sikre at alle kulturinstitusjoner skal være frie for politisk styring og kontroll.

Bergen skal være en attraktiv by for studenter og forskere fra hele landet og fra resten av verden. Kommunen skal ha et godt samarbeid med byens studiesteder og bidra til samarbeid mellom kunnskapsmiljøene og næringslivet.

Bergen har alltid rettet blikket utover. Vi skal være Norges mest internasjonale by. Venstre vil styrke samarbeidet med byer og regioner i Europa for å utveksle gode ideer og sikre at bedrifter og virksomheter enkelt kan trekke til seg arbeidskraft utenfra.

1.5 En leken by som tar barn og unge på alvor

Politikk for barn og unge er i for stor grad basert på voksnes behov. Venstre vil skape en by som utformes på barn og unges premisser.

En god oppvekst legger grunnlaget for et godt liv. Venstre vil heller bruke ressurser på å gi barn og unge den støtten de behøver tidlig, enn å løse problemene senere. Vi vil sikre alle en trygg oppvekst, og bidra til at hver unge bergenser får utfolde seg og bli lyttet til. Vi ønsker et bredere fritidstilbud, et variert barnehage tilbud, en innholdsrik skolefritidsordning og et mangfold av gode skoler.

Å være ungdom i dagens samfunn byr på mange utfordringer. Lærere og andre fagfolk som er tett på barn og ungdom må lyttes til, og den enkelte skole må få ressurser knyttet til psykisk helse og ha større frihet til å tilrettelegge for lokale forhold. Det er for få tilbud til ungdom som baserer seg på ungdommens egne ønsker og premisser. Venstre vil satse mer på tilbud til ungdom som unge selv ønsker seg. Alle mennesker er ulike, vi vil legge til rette for reell valgfrihet som gjenspeiler både talenter og interesser.

1.6 En grønn og levende by med gode nærmiljøer

Vi vil ha en by bygget for mennesker, ikke for biler. Vi vil ha et mangfold av boliger, nabolag og bydeler som gjør at alle kan bo et sted de trives.

Vi må legge til rette for at flere kan gå, sykle, reise kollektivt eller kjøre uten utslipp i hverdagen. Derfor må vi lage flere bilfrie områder, bygge mer sykkelvei, utvide buss- og banetilbudet og fortsatt legge godt til rette for elbiler.

Naturen tåler ikke flere store, bilbaserte eneboligstrøk. Rødlistede arter må sikres gode levekår, og de mest sårbare naturområdene må skjermes mot menneskelige inngrep og utbygging. Dette gjelder også innsjøer, elver og bekker. Venstre vil legge særlig vekt på naturmangfold, og vil bruke kommuneplaner og reguleringsplaner som juridisk bindende verktøy for å sikre naturmangfoldet.

Noen av Bergens mest attraktive boligområder består av eldre, tettbebygde nabolag. Venstre vil ta vare på denne kvaliteten ved byen og bygge attraktive boligområder med småbebyggelse og rekkehus. Venstre vil fylle byen med liv og opplevelser. Serveringsbedriftene skal få bedre vilkår, for eksempel gjennom å gjøre det enklere å få større uteservering og lengre skjenketider. Det skal være lett å fylle tomme lokaler i sentrum med nye, spennende tilbud. Vi vil tilrettelegge for knutepunkt for handel, serveringssteder og aktivitetstilbud både i Bergen sentrum og i de ulike bydelene.

1.7 En verdensby - med mangfold som konkurransefortrinn

I Bergen har vi mangfold av mennesker, og vi møter hverandre på tvers av bakgrunn og sosial status. Dette er en egenskap ved byen som Venstre vil forsterke.

Hver eneste bergenser har sin fortelling, sin kulturbakgrunn, sine unike egenskaper. Ved å synliggjøre og dyrke det myldrende mangfoldet blir vi alle klokere og byen mer interessant. Venstre tror større bredde beriker byen vår.

Alle som bor i Bergen skal føle seg trygge, stolte og frie til å leve ut den de er. Mennesker skal møtes med nysgjerrighet og respekt, fellesskapet skal la seg berike og utfordre - og det skal være høyt under taket. En inkluderende by er en mer produktiv by - nye mennesker bør raskt føle seg velkommen, få ansvar og gis mulighet til å bli aktive samfunnsborgere. Vi vil skape møteplasser og lokalsamfunn der folk knytter kontakt på tvers av kulturbakgrunn, alder, politisk grunnsyn, seksuell orientering, funksjonsevne og inntekt. Vi vil ha samarbeide tettere med frivillige organisasjoner som er tett på målgrupper som lett faller utenfor.

Mangfoldet er styrke. I Bergen skal alle føle seg frie og trygge. Rasisme, fremmedfrykt, homofobi, sexisme og andre former for diskriminering bekjempes gjennom kunnskap og åpen debatt. Venstres visjon en by med et stort mangfold også av språk og kultur. Vi vil derfor gjøre mer for god morsmålsundervisning og mer bruk av nynorsk.

POLITIKKEN VÅR

Kapittel 2.0- Utdanning

Utdanning legger grunnlag for gode liv og gode samfunn. Vårt mål er at unge voksne kan gå ut i arbeidslivet med gode kunnskaper og ferdigheter, men også med en nysgjerrighet og en kreativitet som kan bidra til nyskaping. Kunnskap utjevner sosiale forskjeller slik at alle får likere muligheter.

Venstre tror på gode barnehager og skoler der fagfolkene og foreldre har større frihet til å tilrettelegge og forme undervisningen rundt behovene til det enkelte barn og lokalmiljø. Vi vil styrke Bergen som universitetsby og legge til rette for at flere studenter søker seg til Bergen.

2.1 En god oppvekst i et godt nærområde

Barn skal ha frihet til å leke, lære og utvikle seg. Deres fremtid skal ikke defineres av foreldrenes bakgrunn, men av egen vilje og kunnskap. Vi skal gi byens barn en god oppvekst med gode barnehager og skoler, gode nærmiljøer og ordninger som gir alle mulighet til å delta i kultur, idretts- og aktivitetstilbud. Barn har behov for trygge omgivelser både når det gjelder trafikk, lekeplasser og sosiale vilkår.

Venstre vil:

- Etablere flere lekeplasser for barn
- Arbeide for trygge skoleveier, blant annet gjennom flere overgangsfelt og redusert tillatt hastighet der mange barn går
- Lage så gode uteområder på skole og barnehager og andre offentlig arealer at barn vil bruke disse også etter ordinær åpningstid.
- Bevare naturområdet som ligger ved skoler og barnehager
- Fortsette arbeid med å sikre at alle skoler og barnehager vedlikeholdes
- Ha et godt og variert tilbud til byens barn i sommerferien
- Beholde og videreutvikle fritidsklubber for ungdom

2.2 Et variert barnehagetilbud

Barnehagen skal gi barna våre en god start på livet. Det er bedre å bruke nok ressurser på å gi barn den støtten de behøver tidlig, enn å bruke ressurser på å løse problemene senere. Venstre vil ha et større mangfold av barnehagene for å skape en god oppvekst for flere.

Venstre vil:

- Ha et stort mangfold både i og blant barnehagene for å skape en god oppvekst for flere.

- At pedagogisk alternative barnehager må klare seg i et marked som domineres av kommunale og store private aktører
- At alle skal ha et tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor
- Ha et enklere barnehageopptak for alle gjennom brukervennlige digitale løsninger
- Ha en tilskuddsordning som gir barnehagene økonomiske incentiver for kontinuerlig opptak
- Åpne for kvelds- og nattåpne barnehager, kombinert med makstid per døgn og uke
- Styrke tilbudet med Åpne barnehager

2.3 En skole styrt av fagfolk - ikke politikere

Venstre vil ha en god skole tilpasset den enkelte elev, ikke av politikere og byråkrater. Vi tror på større mangfold i skoleverket - og at de som er tette på eleven får mer innflytelse. Lærere og skoleledere skal få bruke sin kompetanse og sitt engasjement. Det må bli enklere å få drive på alternative måter - og mindre byråkrati knyttet til tilpasninger. Venstre vil at de minste barna skal leke mer i skolen. Barn behøver et lekemiljø med mange muligheter og få fasiter.

Venstre vil:

- Skape en god skole tilpasset den enkelte elev
- At skolen skal styres av rektor, lærere, foreldre og elever - og minst mulig av politikere og byråkrater. Lærerne underviser best når de har rom til å bruke sin kompetanse og engasjement på sin måte
- At kartleggingsprøver skal først og fremst benyttes som pedagogiske verktøy for å gi hvert barn faglige utfordringer på riktig nivå og identifisere eventuelle behov for tilrettelagt opplæring
- Prioritere tidlig innsats konsekvent i grunnleggende ferdigheter som lesning, skriving og regning. Spesialundervisning så tidlig som mulig for dem som trenger det
- At elever med høyt læringspotensial skal få utfordringer som er tilpasset sitt eget nivå
- Få større åpenhet for alternative måter å drive på. For eksempel barnehagepedagogikk i småskolen, ekstra satsing på praktiske eller kreative arbeidsmåter, senere start på skoledagen, eller tidligere undervisning i andre fremmedspråk

2.4 Skolen skal møte deg på ditt språk

Språk er formidler, kulturbærer, identitet og ytring i ett. Det offentlige skal bruke et klart og godt språk som alle kan forstå. Bergen er nynorsk hovedstaden i Norge og vi vil vise den stoltheten og tilhørigheten vi har til Vestlandet. Byens elever skal eksponeres for både hovedmål og sidemål i de fleste fagene på skolen.

Elever som bruker tegnspråk skal få møte språket i sin hverdag. Det skal derfor være lettere for flere å lære tegnspråk. Det skal være et organisert tilbud om tegnspråk som fag i grunnskolen på en god måte slik at alle uavhengig av skoletilhørighet som ønsker dette.

82

83 2.5 En aktiv skolefritidsordning

84 Venstre vil at SFO-dagen skal være tuftet på lek og vennskap. SFO er et viktig tilbud for
85 mange elever, og det bør derfor være tilgjengelig for flere. Spesielt viktig er det å øke
86 deltakelse i SFO blant de elevene som trenger med oppfølging og trening i ferdigheter.

87

88 Venstre vil:

- 89 • At skolefritidsordningen fylles med mer substans og innhold. Venstre vil innføre en
90 ordning med aktivitetsskole (AKS), slik de har i Oslo
- 91 • At SFO/AKS samarbeider med frivillige organisasjoner, aktører innen kulturlivet og
92 idrettslag for å gi barn en variert og innholdsrik hverdag
- 93 • Samarbeide med kulturskolen om å integrere musikk-undervisning i SFO-tiden
- 94 • Samarbeide med idrettslag om å tilby trening/idrettsaktiviteter som en integrert del
95 av SFO
- 96 • Gi søskenmoderasjon til familier som har barn både i barnehage og SFO

97 2.6 En by det er godt å være student i

98 Studentene er et viktig tilskudd til Bergen. De bidrar til å gjøre byen vår mer levende og
99 attraktiv. Venstre ønsker å legge til rette for at flere velger Bergen som et sted å studere og
100 at flere av disse velger å bosette seg her etter studiene. Studentene er også innbyggere som
101 bruker byens kollektivsystem, kulturtilbud, idrettsbaner og uteliv. Derfor er det viktig å tenke
102 på studentene også når vi utvikler resten av kommunens tilbud.

103

104 I dag er det kun studentbolig til en femtedel av studentene i Bergen. Sammen med
105 studentsamskipnaden og staten skal vi tilrettelegge for flere og miljøsmarte studentboliger.
106 Venstres mål er en dekningsgrad for studentboliger på 30 prosent innen 2030. Det vil kreve å
107 ta i bruk større arealer i sentrum. Vi må også ta i bruk nye arealer langs kollektivaksene og på
108 Dokken.

109

110 Stadig flere studenter melder om at de er ensomme og sliter psykisk. Tallene har bare
111 forverret seg gjennom pandemien, og omtrent halvparten melder om psykiske problemer.
112 Venstre vil at studentene våre skal trives i hverdagen både på og utenfor studiestedet. Dette
113 krever satsning både på helsetilbud og på tiltak som fremmer generell trivsel.

114

115 Venstre vil:

- 116 • Satse både på helsetilbud og på tiltak som fremmer generell trivsel
- 117 • Bidra til gode vilkår for studentkulturen- og frivilligheten
- 118 • Gi tilskudd til samskipnaden for å styrke studentenes psykiske helsetilbud
- 119 • Tilby flere studierelevante praksisplasser i kommunen og masterstipend for
120 bergensrelaterte oppgaver/mulighet for å skrive masteroppgave i samarbeid med
121 kommunen
- 122 • At honnørrabatt på kollektivtransport skal ikke være bedre enn studentrabatt

123

Kapittel 3.0- Helse- og sosialtjenester

Bergen skal være en by med frihet og muligheter for alle, uavhengig av helsesituasjon og funksjonsevne. Alle innbyggere møter helse- og omsorgstjenestene en eller flere ganger i løpet av livet. Venstre vil at disse møtene skal være preget av trygghet, respekt og verdighet. Det forutsetter god fagkompetanse og tilstrekkelige ressurser i tjenestene og valgfrihet for den enkelte brukeren. For Venstre er kvalitet i tjenestene og ansvarlig styring viktigere enn om eierskapet er offentlig, ideelt eller kommersielt. Innbyggerne er forskjellige, og et variert og mangfoldig tilbud er derfor et gode i seg selv.

3.1 Forebygging og velferdsteknologi

I årene fremover vil byen få flere og flere innbyggere som er eldre og pleietrengende. For å sikre god hjelp til dem som trenger det mest, og samtidig unngå at tjenestene og kommunebudsjettet blir overbelastet, vil Venstre satse helhetlig på forebygging og velferdsteknologi.

Bergen Venstre vil legge til rette for at flest mulig innbyggere kan ta ansvar for sin egen helse.

Venstre vil:

- Satse videre på gå- og sykkelbyen Bergen og utvikle gode nærmiljøer med nærhet til lekeplasser, friluftsliv, idrettsanlegg og sosiale møteplasser
- Legge til rette for fysisk aktivitet i skolen og god undervisning i gym og mat og helse
- Sikre gode lavterskeltilbud for barn og unge gjennom skolehelsetjeneste og helsestasjoner
- Utvikle satsingen på rask psykisk helsehjelp
- Utvikle og utvide ordningen med frivillige forebyggende hjemmebesøk
- Involvere frivillig sektor, relevante forskningsmiljøer og byens befolkning i arbeidet med ny og spisset folkehelseplan

Venstre vil at Bergen skal være ledende i Norge på å utvikle og ta i bruk nye og innovative løsninger som sikrer kvalitet, verdighet og effektiv ressursutnyttelse i helse- og omsorgstjenestene.

Venstre vil:

- Utvikle satsingen på Smart omsorg og samarbeidet i Alrek helseklynge
- Utarbeide en kommunal strategi for velferdsteknologi og e-helse
- Utlyse masterstipend for helse- og velferdsteknologi med bergensrelevans i samarbeid med byens studiesteder
- Etablere mer fleksible turnusmodeller i helsesektoren med lengre arbeidsperioder etterfulgt av lange friperiode

3.2 Tiltak for å få flere fastlegespesialister

Fastlegeordningen er på mange måter en suksess og god tilgang til fastlege er forbundet med redusert dødelighet og økt trygghet, men i dag er fastlegeordningen på randen av kollaps og mange bergensere står uten fastlege. For å sikre fastlegeordningen er det avgjørende at kommunen bedrer rekrutteringen av nye fastlegespesialister. Da må kommunen ta noe av oppstartrisikoen for fastlegene og legge til rette for at pasientlistene blir kortere, slik at fastleger kan følge pasientene tettere og samtidig ha en akseptabel arbeidshverdag.

Venstre vil:

- Øke grunnfinansieringen som fastlegene får per pasient på sin liste.
- Redusere gjennomsnittlig listestørrelse slik at fastlegene får bedre mulighet til å følge pasientene tett og en overkommelig arbeidshverdag.
- Åpne opp for flere fastlegehjemler der legen er ansatt av kommunen

3.3 Lokal rusreform

Det har de siste årene vært en historisk satsing på rusomsorg i Bergen. Vi er fortsatt ikke i mål med å sikre at alle rusavhengige får den hjelpen som er best tilpasses deres behov. For Venstre er det ingen motsetning mellom å satse både på skadereduserende tiltak for å sikre lov og verdighet, og hjelpe mennesker ut av rusen.

For å sørge for at mennesker skal klare å mestre eller komme ut av sin rusavhengighet er det avgjørende at det finnes gode nok botilbud. Venstres mål er at det i løpet av neste periode ikke lengre skal være behov for hospits. Dagens krisesenter har i dag ikke mulighet til å tilby krisetjenester til mennesker i aktiv rus på grunn av byggets egnethet og nærhet til barn i krise. Denne gruppen må få sine rettigheter knyttet til voldsproblematikk ivaretatt.

Venstre vil:

- Innføre en lokal rusreform
- Redusere åpne russcener ved å bygge opp og hjelper menneskene i rusmiljøet ut av rusavhengighet
- Prioritere penger til flere tilrettelagte boliger for rusavhengige
- Opprette et eget sykehjem og omsorgstilbud for mennesker i aktiv rus
- Sikre et krisesentertilbud til mennesker i aktiv rus

3.4 Eldreomsorg

Hver enkelt av oss har ulike ønsker og forventning til hvordan vår alderdom skal være. Venstre vil møte alle eldre med en moderne eldreomsorg som gir valgfrihet og tar i bruk teknologi slik at alle får muligheten til å leve frie, selvstendige og innholdsrike liv. Retten til å bestemme i egen hverdag gjelder uavhengig av alder, og eldre som ønsker og kan bo hjemme med noen tilpasninger i bolig skal ha muligheten til det.

Venstre vil:

- 207 • Legge til rette for at friske eldre kan bidra med frivillig og sosialt arbeid for andre
- 208 eldre samspill med kommunale tjenester
- 209 • Styrke kommunens kompetanse på bruk av teknologi for å forenkle livet og forlenge
- 210 tiden eldre kan bo hjemme
- 211 • Utvikle gode og effektive kommunale botilbud som gir økt livskvalitet og
- 212 selvstendighet for eldre med omsorgsbehov
- 213 • Bidra til etterutdanning og spesialisering for kommunalt ansatte i eldreomsorgen.
- 214 • Etablere en "eldrelos"-ordning etter modell fra pasientlos i helsevesenet som gjør at
- 215 individuelle eldre får bedre veiledning i møte med helsevesen og hjelpemiddelsentral
- 216 • La eldre få velge mellom private og offentlige tilbud
- 217 • Arbeide for retten til at tegnspråklige seniorer skal kunne leve i et tegnspråklig
- 218 omsorg- og botilbud.

219 **3.5 Tjenester for personer med utviklingshemming**

220 Venstre ønsker at Bergen skal være en by for alle. Dette betyr at også personer med
 221 utviklingshemming sine behov skal ivaretas på en god måte, samtidig med at man ivaretar
 222 verdier som selvbestemmelse og medvirkning. Bolig, arbeid og fritid er viktige arenaer for
 223 livskvalitet. Retten til å leve et godt liv der man selv har mulighet til påvirke sin hverdag er
 224 avgjørende for Venstre. Derfor trenger vi gode tjenester for mennesker med psykisk eller
 225 fysisk funksjonshemninger, og brukerstyrt personlig assistanse må styrkes.

226 **3.6 Bostedsløse, papirløse og tiggere**

227 Bergen skal være en raus og inkluderende by. Alle mennesker skal ha rett på et forsvarlig bo-
 228 og helsetilbud uansett bakgrunn. Derfor vil Venstre videreføre avtalen med Kirkens Bymisjon
 229 om å tilby sanitær- og overnattingstilbud for bostedsløse og tiggere i Bergen. Kommunen
 230 skal også være en samarbeidspartner med frivillige for å sørge for at papirløse innvandrere
 231 har grunnleggende og nødvendig helsehjelp, og fortsette å gi tilskudd til dette formålet.

232 **3.7 Barnevern**

233 Alle barn har rett til en trygg oppvekst og god omsorg. Når dette ikke kan sikres av
 234 foreldrene og deres nettverk må samfunnet trå til. Barnets beste, barnets deltakelse og
 235 barnets perspektiv skal ha hovedfokus i alle barnevernssaker. For å sørge for at
 236 barnekonvensjonens forpliktelser blir godt ivaretatt vil Venstre gå inn for obligatorisk kursing
 237 til alle som jobber med barn og unge. Venstre vil gi barnevernsbarn i Bergen et fullgodt
 238 ettervernstilbud.

239
240

241 **Kapittel 4.0- En veldrevet kommune**

242 **4.1 Et levende lokaldemokrati**

243 Alle demokratiske styringsformer har sine styrker, svakheter og forbedringspunkter. Venstre
 244 mener parlamentarismen alt i alt har tjent Bergen godt siden den ble innført i år 2000.

Parlamentarismen og to-nivå-modellen har sammen ansvarliggjort politikerne, ryddet opp i kommunens økonomi og ført til en langt mer transparent og bedre styrt kommune.

Stor by, små avstander

Venstre mener at det er et demokratisk grunnprinsipp at borgerne uavhengig av hvor i Bergen de bor, føler at det er kort vei til beslutningstakere og politiske prosesser. Borgerne kan selvsagt ikke forvente å få viljen sin i alle politiske beslutninger, men de skal bli hørt. Det er mange måter få inkludert og engasjert borgerne i politiske saker. Venstre mener at det må tenkes nytt på dette området og tas i bruk nye virkemidler for å sikre innbyggerne nærhet til politiske beslutninger.

Helt siden kommunesammenslåingen mellom kommunene Bergen, Fana, Arna, Laksevåg og Åsane i 1972, har det vært forsøkt innført forskjellige modeller for bydelsutvalg og bydelsstyrer i Bergen. Venstre mener at det er på tide å innse at det tross gode intensjoner og hederlige forsøk ikke har lyktes å gjøre bydelsutvalg/bydelsstyrer til flaggskip for bydelsdemokratiet, og at det er på tide å prøve ut noe nytt. Det har opp igjennom årene vært satt ned nok utvalg som har sett på ulike måter å forbedre nærdemokratiet på. I kommende periode må vi komme i gang med konkrete tiltak. Venstre vil innføre digitalt borgerpanel i alle nærmiljø i Bergen og gi borgerne mulighet til reell påvirkning i politiske saker. Innbyggerundersøkelser bør også tas mer omfattende i bruk.

Bydelsbenker

Bystyrerepresentantene i Bergen er plassert i politiske fagutvalg. Venstre mener at de også bør inndeles i 8 bydelsbenker basert på hvilken bydel den enkelte representant bor i. Bydelsbenkene får ansvar for å jevnlig arrangere åpne høringer ute i bydelene, ha befaringer/virksomhetsbesøk og på andre måter opprettholde særskilt kontakt med egen bydel. Bydelsbenkene velger en bydelskontakt som koordinerer bydelsbenkens arbeid. Bydelsbenkene skal ikke ha vedtakskompetanse eller overta arbeidet til andre bystyreorganer. Bydelsbenkene kommer i tillegg for å bidra til økt kontakt mellom bystyrerepresentantene og innbyggerne i den enkelte bydel.

4.2 Trygg økonomistyring

Å forvalte byøkonomien klokt og langsiktig krever tøffe prioriteringer. En trygg og ansvarlig økonomistyring er grunnlaget for at kommunen kan utøve tjenester av høy kvalitet til innbyggerne. Derfor vil vi legge til grunn handlingsregler for kommuneøkonomien knyttet til bærekraftig gjeldsgrad, driftsresultat og vedlikehold. Demografiske trender viser at det vil bli trangere vilkår for økonomien i årene fremover, og dette vil kreve at byens politikere gjør vanskelige valg. Venstre vil alltid prioritere dem som trenger kommunen aller mest i møte med disse utfordringene.

Dersom kommunen skal klare å beholde en bærekraftig gjeldsutvikling blir det avgjørende å ta ned investeringsnivået i den kommende perioden. Alle gode intensjoner kan ikke møtes med et nytt bygg eller oppkjøp fra kommunen. Venstre vil i årene fremover være å sikre at barn og unge har gode barnehager og skoler å leke og lære i. Derfor må rehabilitering prioriteres fremfor nye bygg der dette gir mening.

Venstre vil:

- Være pådriver for å holde kommunens gjeldsgrad nede for å opprettholde det økonomiske handlingsrommet
- Holde kommunens investeringsnivå på et forsvarlig nivå i takt med inflasjonssituasjonen i landet for øvrig

4.3 Brukerorientering

Bergen skal være en by som tar beboerne på alvor, som sikrer at brukerne av kommunale tjenester får medvirke og blir lyttet til. Vi tror på kombinasjonen av store strukturelle grep og en utvikling som skjer nedenfra og opp. Vi vil jobbe for involverende og deltakende prosesser i utviklingen av områdeplaner, der vi tar nærmiljøets perspektiver og visjoner på alvor. Da svært mange kommunale tjenester blir tilgjengelig digitalt, vil vi innføre brukertesting og gjennomføre brukerundersøkelser for å sikre at tjenestene er enkle å bruke og tilrettelagt for relevante brukergrupper.

Venstre vil:

- Legge opp og involverende prosesser i forbindelse med områdeutvikling
- Forenkle mulighetene for barn og eldre til å fremme sine perspektiver

4.4 Mangfold i kommunen

Mangfoldet er styrke for byen. I Bergen skal alle være frie og trygge, og føle seg velkommen. Vil legge målrettet til rette for flere krysskulturelle arbeidstakere både i offentlig og privat sektor, jobbe for et inkluderende arbeidsliv og utvikle en inkluderingspolitikk som tar utgangspunkt i talenter, drømmer og muligheter.

Venstre vil:

- Utvikle en Bergensmodell for inkludering der kommunen samarbeidet tett med brukerdrevne organisasjoner
- I større grad anerkjenne erfaringskompetanse, og aktivt bruke dette som kvalifikasjon ved utlysningen til kommunale stillinger
- Raske forløp som sikrer rask bosetting og introduksjon av flyktninger og asylsøkere og arbeidsinnvandrere
- Utvikling av talentutviklingsprogrammet for mennesker med unike erfaringer knyttet til krysskultur og utenforskap
- Forsterking av trainee-ordninger som fremmer mangfold i samarbeid med næringslivet
- Utrede ordninger som stimulerer til universell tilgjengelighet i eksisterende bygningsmasse
- Styre kommunen med tanke på flerspråklig kommunikasjon

4.5 Samarbeid med frivilligheten

Venstre tror på et dynamisk samspill mellom kommunale tjenester og frivillige organisasjoner som er tett på brukerne, enten det gjelder rusomsorg, integrering, aktiviteter for eldre eller ungdomsaktiviteter. Dette skaper større mangfold av tilbud, og bidrar til at offentlige myndigheter kobles med ekte engasjement. Det gjør også at vi når ut til flere, og at vi når bedre ut til samfunnsgrupper som faller utenfor. Dette samspillet vil vi forsterke og videreutvikle. Målet til Venstre er å utvikle en modell som gjør at deler av frivilligheten kan styrkes og profesjonaliseres - samtidig som blir flinkere til å koordinere innsatsen - både frivillige organisasjoner imellom og i samspillet mellom kommunens egne tjenester og tilbud i frivillig regi.

Venstre vil:

- Styrke driftstilskuddet til enkelte organisasjoner - basert på en samarbeidsavtale med kommunen
- Bidra til bedre samspill mellom frivillige organisasjoner og legge til rette for samlokalisering der dette er hensiktsmessig
- Unngå at kommunen i egen regi lanserer tilbud der det finnes tilbud i frivillig sektor som kan videreutvikles
- Styrke frivillige organisasjoner og enkeltpersoner som jobber for barn og unge

4.6 Effektivisering og digitalisering

Bergen skal være en effektiv og moderne kommune der innbyggerne blir møtt med god veiledning. De siste årene har Bergen tatt store steg i retning en mer digital og handlekraftig kommune. Det gjenstår likevel mye arbeid for å kunne ta ut alle gevinstene av ny teknologi og nye arbeidsmåter. Venstre vil fortsette å effektivisere og forenkle kommunale prosesser, og redusere behandlingstiden der dette er mulig uten å gå på bekostning av kvalitet og lovverk. Digitalisering skal alltid foregå innenfor rammene av datasikkerhet og personvernet til innbyggerne, og alle digitaliseringsprosesser skal alltid ha risikoanalyser knyttet til dette.

Venstre vil:

- Innføre digital byggesak med automatisk nabovarsling
- Gjennomføre jevnlige brukerundersøkelser og måle tilfredshet med digitale tjenester
- Sikre smidige prosesser ved utvikling og innføring av nye tjenester
- Identifisere tungroddede prosesser og måle kommunen på saksbehandlingstid

4.7 Eierskap

Kommunalt eierskap i konkurranseutsatte næringer kan skape konflikter mellom politikernes rolle som eiere og folkevalgt. Det kan lett oppstå tvil om det er avkastning eller velferd som er målet. Venstre vil derfor at kommunens eierskap i konkurranseutsatte bedrifter skal begrense seg til tilfeller hvor eierskapet er avgjørende for å sikre viktige, offentlige funksjoner som ikke kan sikres gjennom andre virkemidler.

Der kommunen i dag har eierskap er det viktig at kommunen opptrer som en profesjonell og forutsigbar eier. Venstre mener kommunen må styre gjennom overordnede strategier og utnevne dyktige folk med relevant bakgrunn og kompetanse i styrene.

Venstre vil:

- Begrense kommunens eierskap i konkurranseutsatte bedrifter
- På sikt avvikle kommunens eierskap i BIR og la private gjennom strenge kvalitetskrav håndtere avfall og renovasjon i Bergen kommune
- Selge kommunen ut av Bergen kino

4.8 Anskaffelser

Bergen kommune kjøper årlig inn varer og tjenester for over 6 milliarder kroner, og har på denne måten en betydelig markedsrett som Venstre mener skal brukes til å gjøre samfunnet bedre for klima, miljø, mennesker og dyr. Venstre mener kommunens innkjøp skal brukes til å påvirke markedet til å satse på klimavennlige løsninger. Samtidig er innkjøp et viktig verktøy for at kommunen kan løse utfordringer på en så effektiv måte som mulig.

Venstre vil:

- Bruke anskaffelser og innkjøp til å påvirke markedet i klimavennlig retning

4.9 Eiendomsskatt

En moderat eiendomsskatt har vært viktig for at kommunen var i stand til å ta tak i det enorme skoleforfallet, og er viktig for å kunne finansiere dagens nivå på velferdstjenester. Venstre ser derfor ikke grunnlaget for å kunne senke eiendomsskatten den kommende perioden. En eventuell økning bør bare vurderes dersom kommunen kommer i en svært alvorlig økonomisk situasjon, og kun dersom det skjer i kombinasjon med kutt i kommunens utgifter.

Eiendomsskatten bør kunne vris slik at den stimulerer miljøvennlige investeringer. Derfor mener Venstre at loven bør endres for å kunne ivareta dette.

Venstre vil:

- Beholde eiendomsskattesatsen og bunnfradraget på dagens nivå
- Påvirke statlige myndigheter til å endre eiendomsskatteloven slik at man i større grad kan premiere miljøvennlige bygg

Kapittel 5.0- Byutvikling

5.1 Overordnet styring av byutviklingen

Venstre ønsker en mer urban og bærekraftig byplanlegging av Bergen. Private utbyggere er en viktig drivkraft i Bergen. For å få til den gode byutvikling må det stilles krav til kvalitet,

fortetting og bærekraftige løsninger i overordnede kommuneplaner. KPA 2018 er viktig styringsgrunnlag for byutvikling med kvalitet, uten at mer natur blir bygget ned.

Nye boligprosjektet bør følge de overordnede prinsipper om gåbyen og rundt eksisterende og kommende kollektivknutepunkter. Byggingen av Bybane er det viktigste enkeltgrepet som bidrar til denne utviklingen, og Venstre vil være garantisten for kontinuerlig utbygging av Bybanen til alle bydeler.

Venstre ønsker at Bergen skal bli en by hvor barnefamilier trives. Vi vil derfor sikre at det bygges gode familieleiligheter i sentrum, og flere rekkehus i bydelen. Det kan ikke være slik at en må flytte til nabokommunene for å oppfylle drømmen om tilgang på en liten hageflekk. Bergen skal være en god by å vokse opp i med gode boliger og gode oppvekstområder.

Venstre vil:

- Sørge for forutsigbarhet for utbyggere gjennom å ha tydeligere krav til kvalitet, fortetting og bærekraftige løsninger i overordnede kommuneplaner
- Ha god lokal medvirkning i byggesaker
- Utrede muligheten for å digitalisere byggesøknadsbehandlingen
- Bygge flere familieboliger og rekkehus
- Ha et overordnet, langsiktig mål om arealnøytralitet
- Sikre byarkitekten og byantikvaren som gode støttespillere for en god byutvikling

5.2 En levende by med gode nabolag

For å skape attraktive og levende nærmiljø er det viktig å legge til rette for et variert og balansert nærings- og kulturtilbud i alle nabolag. Når det legges til rette for næringsaktivitet på gateplan og boliger i etasjene over, skaper vi liv i gatene. Nabolag med aktivitet er gode møteplasser for de som bor der. Et tilbud av nærbutikker, kafeer, idrettsanlegg og kulturtilbud gir gode boområder. Bilfrie soner gir store muligheter for å skape gode by byrom for aktivitet.

Venstre vil:

- Ha bydeler og nabolag med variert nærings- og kulturtilbud
- Tilrettelegge for parselhager, food-trucks, pop-up-kafeer
- Det skal være lekeplasser over hele byen og kort vei til grønne friområder for lek
- Ha flere skateparker og aktivitetsområder for uorganisert idrett
- Sørge for gode og frie møteplasser med for ungdom i alle bydeler
- Opprette bilfrie soner i bymessige strøk
- Fjerne gateparkeringsplasser

5.3 Arealnøytralitet

Venstre ønsker å styre etter et overordnet og langsiktig mål om arealnøytralitet, på samme måte som vi også ønsker å oppnå et klimanøytralt samfunn. Endring i arealbruk er i dag den største trusselen mot naturmangfoldet. Arealer bør se som en begrenset, ikke-fornybar ressurs. Venstre ønsker en bedre utnytting av allerede bebygde områder. Rivningstomter,

453 større parkeringsplasser, nedlagte næringsarealer og godsområder kan brukes mer effektivt,
454 for å forhindre tap av natur og matjord andre steder. Noen steder kan også høyhus være
455 aktuelle, om de samtidig klarer å ta hensyn til nærmiljøet.

456 5.4 Bolig for alle

457 Alle Bergens innbyggere fortjener verdige boforhold. Noen vil ha behov for å leie en
458 kommunal bolig, mens andre trenger bistand for å komme inn på boligmarkedet. For
459 Venstre er det viktig å ha en bedre geografisk spredning på kommunale boliger over hele
460 byen, og unngå konsentrasjon av mange kommunale boliger på avgrensede områder. I en tid
461 hvor boligprisene stiger fort er det viktig for Venstre å vurdere om det finnes andre veier inn
462 på boligmarkedet for de som ikke klarer det på egenhånd.

463
464 Venstre vil:

- 465 • Øke antall kommunale boliger i tråd med behovet, og hjelpe eksisterende beboere
466 over i ordinær bolig når det er mulig
- 467 • Benytte kommunenes forkjøpsrett i større boligutbygginger i områder med få
468 kommunale boliger, med mål om å kjøpe 5 prosent av leilighetene for kommunale
469 boliger
- 470 • Tilrettelegge for at flere kan eie egen bolig gjennom mulighet til å kjøpe seg opp
471 gjennom "leie til eie" ordninger og vurdere nye måter å få flere inn i boligmarkedet.
- 472 • Sikre brukermedvirkning og barns beste i tildeling av kommunale boliger

473 5.5 Levekår og områdesatsing

474 Det er i dag fortsatt store levekårsforskjeller mellom og innad i bydelene i Bergen. Det er et
475 mål at alle barn og unge skal ha de samme mulighetene uansett hvor i byen vår man vokser
476 opp. Derfor vil Venstre legge levekårsrapportene til grunn for prioritering av offentlig midler.

477 5.6 Universell tilgjengelighet

478 Samfunnsskapede barrierer gjør det i dag vanskelig for mange med nedsatt funksjonsevne å
479 delta i samfunnet på lik linje med andre. Diskriminering og likestilling handler ikke bare om
480 holdninger, men også om å fjerne fysiske hindre for deltakelse. Venstre ønsker en universelt
481 utformet (UU) by som sikrer tilgjengelighet for alle. Dette er nødvendig for noen, og gjør det
482 enklere for alle.

483

484 6.0 Grøntområder og natur

485 6.1 Grønn fortetting gir muligheter

486 Natur- og klimakrisen fører til behovet for store endringer i byutviklingspolitikken i Bergen.
487 Det må bli slutt på nedbygging av natur for å realisere store utbyggingsprosjekter og
488 samferdselsprosjekter. Byspredningen må ta slutt og Bergen må i stedet konsekvent
489 fortettes. Allerede utbygde områder må brukes smartere og transportbehovet må i størst

490 mulig grad løses med kollektivtransport og tiltak for fremkommelighet for de myke
491 trafikantene.

492
493 Nedbygging av natur medfører fjerning av myr og skog som igjen fører til store klimautslipp. I
494 tillegg til dette blir rødlistede arter skadelidende, og utbyggingsprosjekter med stor bruk av
495 sement og andre materialer er i seg selv klimaskadelig. Venstre vil at Bergen skal ha en aktiv
496 politikk for å restaurere natur og øke det biologiske mangfoldet i byen, blant annet gjennom
497 etablering av grønne tak og engbeplantning i veikanter o.l.

498
499 Venstre ser ikke på utfordringene natur- og klimakrisen gir oss som begrensninger. Tvert
500 imot gir dette oss muligheten til å skape en mer integrert, spennende og fremtidsrettet by.
501 Forskjellen på en by og en provins er at byen har skinnegående kollektivtrafikk og en
502 konsekvent fortettingsstrategi. Fortetting av bolig og næring langs en bydekkende
503 bybaneytasè gir mange gode muligheter for innovasjon og samlokalisering.

504 6.2 Ta vare på byfjellsgrensen og den bynære naturen

505 I Bergen har nesten alle innbyggere en unik og umiddelbar tilgang til kysten og/ eller
506 byfjellene.

507
508 Byfjellsgrensen er og forblir en suksess som både sikrer bergenserne god tilgang til
509 turområder og vern av byfjellene. Bergen Venstre mener at byfjellsgrensen fortsatt skal være
510 konsekvent og at dispensasjon til utbygging innenfor byfjellsgrensen kun skal gis unntaksvis
511 når sterke samfunnsmessige behov tilsier det. Venstre mener at det er på tide å få på plass
512 forvaltningsplaner for byfjellene i samtlige bydeler og at byfjellsbegrepet med alt det
513 innbefatter innenfor både vern og bruk innarbeides fullt ut for all utmark i Bergen innenfor
514 byfjellsgrensen.

515
516 Bergen kommune må ta grep for skilting og merking av turstier i hele Bergen og det må være
517 en tydeligere forvaltning for områder som f.eks. kan brukes til stisykling, skisegling og andre
518 aktiviteter som skiller seg fra vanlig turgåing. Av hensyn til dyreliv, natur og turgåere har
519 motorisert rekreasjonskjøring ingen plass i byfjellene. Kommunen bør kommunisere
520 tydeligere hvor det er mulig å campe i nærheten av forbudssonene for camping på Fløyen og
521 Vidden. Urbane turløyper etter modell fra de urbane turløypene på Laksevåg må taes i bruk i
522 hele Bergen for å knytte turstier/turveier sammen med gangveinettet samt gi gående best
523 mulig informasjon hvor det er best å ta seg frem til fots. Ikke minst er det i Bergen sentrum
524 et behov for langt bedre skilting for gående.

525

526 6.3 Kystliv

527 Bergen er i høyeste grad en kystkommune og mange bruker fjorden til bading og båtliv.
528 Bergens mange båtklubber gjør en kjempejobb med å sikre alle bergensere som ønsker det
529 en rimelig og grei båtplass. Når det utbygges boliger i kystsonen bør det samtidig vurderes
530 om det i samarbeid med ymse kystlag, kajakkklubber og båtklubber er mulig å samtidig få
531 etablert båtplasser/lagringsplasser for å sikre alle god tilgang til sjøen.

532

533 Venstre vil fremheve stille og miljøvennlig ferdsel på fjorden. Det bør etableres flere
534 ordninger for utlån av kajakk, sup og lignende. Fritidsbåtflåten bør i større grad elektrifiseres
535 og kommunen bør i samarbeid med andre aktører se på stimuleringsordninger for å få en
536 høyere andel elektrifiserte fritidsbåter. Av hensyn til dyreliv og “myke” brukere av
537 strandsonen er det viktig at fartsgrenser nært land overholdes og at all motorisert ferdsel i
538 hovedsak skjer i god avstand fra strandsonen. Venstre ønsker kartlegging og bevaring av
539 marin natur i Bergen, inkludert fiskelivet i Store Lungegårdsvann og Møllendalselven.

540 **6.4 Vern rødlistede arter**

541 Venstre vil ha en tydeligere oversikt over rødlistede arter både i byfjellene og langs kysten.
542 Venstre vil også utrede mulighetene for reintroduksjon av arter som har gått tapt i Bergens
543 fauna.
544

545 **6.5 Urban matproduksjon**

546 Bergen skal bli en grønnere by. Vi bør legge til rette for at flere dyrker mat, og for at vi
547 utnytter potensialet for kortreiste råvarer. Urban matproduksjon gir både bærekraftig mat,
548 livskvalitet og møteplasser på tvers av kulturer og generasjoner. I tillegg kan plantedyrking
549 bidra til økt karbonopptak og biologisk mangfold.

550 **6.6 Jakt og vilt**

551 Menneskeskapte inngrep som varmere klima og rovdyrsoner som forhindrer etablering av
552 rovdyr på Vestlandet har ført til en særdeles stor hjortestamme i Bergen. Hjorten har ingen
553 naturlige fiender og den eneste måten å regulere hjortestammene på er ved jakt.
554 Overpopulasjon fører til sult og sykdom og er ikke god dyrevelferd. Bergen Venstre vil derfor
555 at flere bergensere med jaktkort for storvilt deltar på høstjakten i byfjellene slik at kvotene
556 blir fylt.

557
558 Bergen Venstre vil at kommunen i samarbeid med Statens Vegvesen og fylkeskommunen ser
559 på bedre sikringstiltak på veier i Bergen som er særlig utsatt for viltpåkjørslar. Forebyggende
560 tiltak er viktig både for å avverge trafikkfarlige situasjoner og lidelser for påkjørt vilt. Venstre
561 vil styrke viltkontakten i Bergen slik at ettersøkning og eventuell avliving av skadet vilt av
562 dyrevernhensyn blir iverksatt raskest mulig.

563
564

565 **Kapittel 7.0- Innovasjon og verdiskaping**

566 Venstre tror på skaperkraften i enkeltmennesker og bedrifter. Vi vil jobbe for at Bergen blir
567 en by der det er attraktivt å etablere ny virksomhet, med gode fasiliteter for gründere. Vi vil
568 ha en by preget av mangfold og muligheter for næringslivet. Det skal være lett å starte egen
569 bedrift i Bergen og det må bli enklere å drive både små og store virksomheter. Politikernes
570 jobb er å sørge for god infrastruktur, støtte opp om kreative ideer og bidra til at bedriftene i

Bergen får tilgang på den arbeidskraften de trenger. Kommunens rolle skal være å aktivt støtte opp under gode tiltak som fremmer vekst og utvikling, men ikke overstyre markedet.

Bergen er en naturlig hav- og havneby. Dette reflekterer også næringene rundt. Vi har også viktige kreative næringer, samt en viktig turistnæring som vi må håndtere på en bærekraftig måte. Vi kan ikke være begrenset av kommunegrensene når vi jobber for mer verdiskaping og flere arbeidsplasser, og må samarbeide mer med nabokommunene rundt oss om industriutvikling.

For å unngå hjerneflukt og oppkjøp av bedrifter på Vestlandet må Bergen kommune drive aktivt arbeid for å påvirke regjeringen og stortinget i den retning som er lukrativt for god næringsutvikling i vest, med hovedfokus på Bergen.

Venstre vil:

- Legge til rette for gründerskapsutvikling
- Gi havnæringene gode vekstvilkår
- Jobbe for en næringsutvikling som går på tvers av kommunegrensene

7.1 Tilgang på kompetanse

En av de største utfordringene for næringslivet i Bergen, er mangel på nok kompetanse og arbeidskraft. Vi må jobbe hardere for å få studenter og andre til å bli værende på Vestlandet. Hjerneflukten til Oslo må stoppes, gjennom å gjøre Bergen til et attraktivt og relevant sted å jobbe. Vi må også tiltrekke oss flere flinke folk utenfra. Fri flyt av arbeidskraft i Europa er viktig for bedriftene. Venstre vil at Bergen skal bli flinkere til å utnytte alle de mulighetene som finnes i EU-samarbeid som Norge er med i, især de som kan bidra til at flere flytter til Bergen, samt være tydelige på at vi ønsker mer integrasjon med EU. I en tid hvor Norge vil mangle arbeidskraft er det også hensiktsmessig å kunne hente relevant arbeidskraft også utenfor EØS-området.

Venstre vil:

- Samarbeide mer med EU
- Jobbe for at flere studenter blir værende i Bergen, og forhindre hjerneflukten
- Jobbe for å enklere kunne hente relevant arbeidskraft utenfra EØS-området også

7.2 Flere bærekraftige bedrifter

Bergen har gode forutsetninger for å være best i verden på grønt, bærekraftig næringsliv. Det gjelder især de viktige havnæringene, som for eksempel sjømat og shipping, samt energiproduksjon, bioøkonomi og reiseliv. Landstrøm og andre miljøkrav må bidra til en bærekraftig, maritim næring. Venstre vil også stille krav til cruisenæringen som gir oss mindre, mer miljøvennlige skip og letter turisttrykket på Bergen sentrum, uten at vi taper i konkurransen med andre, mindre miljøvennlige cruisehavner. Derfor ønsker Venstre å innføre en egen cruiseskatt, som skal gå til å gjøre Bergen mer attraktiv for både tilreisende og fastboende.

- 614
615 Venstre vil:
616 • Innføre cruiseskatt
617 • Stille klima- og miljøkrav til alle næringer

618 7.3 Næringslivet trenger plass

619 En annen utfordring næringslivet står overfor, er tilgang på areal. Bergen trenger et tettere
620 samarbeid med nabokommunene om arealkrevende industri. Vi må også gjøre det enklere
621 for mindre bedrifter å finne egnede lokaler, for eksempel gjennom raskere og enklere
622 omregulere fra bolig til næring. Det må bli lettere å ta i bruk tomme lokaler og bygg.

- 623
624 Venstre vil:
625 • Samarbeide mer med nabokommunene om utvikling av arealkrevende industri
626 • Gjøre det enklere å ta i bruk tomme lokaler
627

628 7.4 Bergen skal igjen bli hovedkontorenes hovedstad

629 Bergen har et variert og sterkt næringsliv med lange og stolte tradisjoner, og det vokser nye
630 virksomheter frem fra byens kompetansemiljø. Det er derimot typisk at disse
631 virksomhetene, når de når en viss størrelse og suksess, blir kjøpt opp. Sbanken er siste
632 eksempel, DnBs forhistorie som Bergen Bank er en annen.

633
634 Oppkjøpene fører ofte til at hovedkontoret flyttes. Resultatet er at det bergenske næringsliv
635 blir fattigere på jobbmuligheter.

636
637 Å være en filialby er negativt for arbeidsmarkedet, for kompetansen, for vekstmuligheter, for
638 skatteinngang – og det kler vel heller ikke det bergenske selvbildet særlig godt. Venstre vil
639 jobbe for at Bergen får flere hovedkontor, og motvirke at hovedkontor flyttes ut av byen.

- 640
641 Venstre vil:
642 • Bedre lokale bedrifters tilgang til kapital i vekstfasen
643 • Bruke kommunens muligheter som en stor innkjøper til å premiere hovedkontor i
644 Bergen der det er lov
645

646 Kapittel 8.0- Kultur

647 8.1 Bergen: Europas kulturhovedstad

648 At Bergen var europeisk kulturhovedstad i 2000, bidro til å bygge den moderne kulturbyen.
649 Venstre vil at Bergen skal søke status som kulturhovedstad igjen. Kunst og kultur skaper
650 tusenvis av arbeidsplasser og gjør det attraktivt å bo og jobbe i Bergen, men vår posisjon
651 som Norges viktigste kulturby utfordres. Venstre vil derfor gjøre kunst og kultur til et
652 satsingsområde.
653

Et nytt løft for kulturbyen må ta utgangspunkt i bredden i de profesjonelle kunst- og kulturaktørene, fra frilansere, festivaler og småbedrifter til nettverksorganisasjoner og de store institusjonene. Venstre vil jobbe for at kommunen, fylkeskommunen, staten og det private næringslivet ellers bidrar til et vesentlig økonomisk løft for kunst og kultur i Bergen frem mot en søknad om å bli europeisk kulturhovedstad.

Venstre vil:

- At Bergen skal søke om å bli europeisk kulturhovedstad igjen
- Ha et nytt løft for profesjonell kunst og kultur

8.2 Nye kulturarenaer

Kulturbyen Bergen må først og fremst bygges nedenfra, med fokus på innhold. Nye kulturarenaer er likevel nødvendig. Venstre vil sikre at Sentralbadet scenekunsthuss blir bygget som planlagt. Utvidelse av USF Verftet til å ha kulturaktivitet i verftshallen på den tidligere såkalte Kjødetomten er viktig for byen og bør prioriteres. Venstre vil jobbe sammen med Grieghallen og Kode om å sikre statlig finansiering av hhv. Griegkvartalet og oppgradering av Lysverket. Venstre er positive til at private aktører bygger en ny Byarena.

Venstre vil:

- Sikre bygging av Sentralbadet scenekunsthuss, kulturkvartalet på Verftet, Griegkvartalet og opprustet bygg for Kode på Lysverket

8.3 En levende amatørkultur for voksne og barn

Den profesjonelle kulturen er avhengig av et levende amatørkulturliv. Utbyggingen av kulturhusene i Fyllingsdalen og Åsane må gå som planlagt. Vi vil ha et mangfold av kulturtilbud til barn og unge, både der unge er publikum og der de selv driver med kunst og kultur. Venstre vil derfor sikre gode vilkår for både den offentlige Kulturskolen og private aktører, samt gode forutsetninger for institusjoner som Cornerteateret, Fyllingsdalen teater, Spillhuset i Bergen og ungdomshus og -klubber i byen.

Venstre vil:

- Bygge kulturhus i Fyllingsdalen og Åsane som planlagt
- Sikre gode vilkår både for offentlige og private kulturskoler
- At institusjoner som Cornerteateret, Fyllingsdalen teater og Spillhuset i Bergen skal ha gode forutsetninger for drift

8.4 Film og TV

Bergen har fått et større mangfold av kinoer. Det er uryddig at kommunen både skal regulere kinomarkedet og selv være en kommersiell aktør på markedet. Venstre vil derfor selge kommunen ut av Bergen Kino AS og bruke deler av pengene på å bidra til å etablere et

694 Filmens Hus i Bergen. TV-produksjon er et lovende vekstområde for Bergen og bør
695 inkluderes i en slik satsing.

696

697 Venstre vil:

- 698 • Selge kommunen ut av Bergen Kino
- 699 • Bidra til å etablere et Filmens Hus i Bergen

700

701 **8.5 Et enda bedre bibliotektilbud**

702 Bibliotekene er uvurderlige arenaer for kultur, integrering og deltakelse fra alle deler av
703 byen, og bibliotektilbudet må styrkes med lengre åpningstider og enda mer aktivitet.

704

705 Venstre vil:

- 706 • Utvide åpningstidene på bibliotekene
- 707 • Ha døgnåpne bibliotek i alle bydeler

708

709 **8.6 Museer og verneverdige bygg**

710 Museene i Bergen er viktige kulturbærere og kompetanseinstitusjoner. Mange har også
711 ansvaret for gamle, verdifulle bygg som blir stadig dyrere å vedlikeholde, blant annet på
712 grunn av klimaendringer og mer regn. Venstre vil jobbe for at staten tar et større ansvar for
713 verneverdige bygninger, både museumsbygg, middelalderkirker og andre.

714

715 Venstre vil:

- 716 • Kreve at staten tar mer ansvar for viktige, verneverdige bygg
- 717 • Støtte Bymuseets planer om å etablere et nasjonalt senter for bygningsvern

718

719 **8.7 Språk**

720 Språklig mangfold er bra for kulturen generelt og språkkompetansen spesielt. Venstre vil
721 legge til rette for et stort språklig mangfold i Bergen.

722

723 Bergen er Vestlandets hovedstad og nynorsk er viktig for å forstå Vestlandets identitet. I
724 Bergen skal det være like lett å være nynorskbruker som bokmålsbruker. Som det minst
725 brukte av de to norske skriftspråkene, bør kommunen særskilt fremme nynorsk der det er
726 mulighet for det. Bergen har allerede en god språkpolitisk plan. Venstre vil følge opp og
727 styrke denne.

728

729 Tegnspråk er et offisielt språk i Norge. Det bør tilbys tilbys språkopplæring og valgfag for
730 norsk tegnspråk og andre minoritetsspråk på skoler der det er eksisterende språkmiljøer.

731

732 Venstre vil:

- 733 • At alle skoleelever skal ha kunnskap om og kompetanse i bokmål og nynorsk

- 734 • At digitale læremidler og kontorstøtteprogrammer skal finnes på både bokmål og
735 nynorsk
- 736 • At Bergen skal få et fast tilbud om en egen nynorskklasse
- 737 • Styrke tegnspråkopplæringen
- 738

739 **Kapittel 9.0- Transport**

740 **Transport står for en stor andel av klimagassutslippene i Bergen og skaper også en**
741 **vesentlig del av luftproblematikken i byen. Venstre ønsker en by som tilrettelegger mer for**
742 **gange, sykkel og kollektiv i hverdagen - der bilen ikke lengre utgjør den viktigste**
743 **transportformen.**
744

745 **9.1 Sykkel og gange**

746 Det er bra for klimaet og folkehelsen at byens innbyggere går eller sykler når de skal
747 transportere seg. Det offentlige må tilrettelegge for at offentlige rom og veier er tilrettelagt
748 for fotgjengere og syklister for at det skal være trygt og enkelt å velge disse
749 transportmåtene. Venstre ønsker å sikre raskere utbygging av gang- og sykkelveier i
750 kommunen, spesielt i sentrumsnære strøk

751
752 Avstanden fra bolig til nærbutikk, skole og barnehage bør ikke være lengre enn at en kan gå
753 dit for side daglige gjøremål.

754
755 Venstre er veldig fornøyd med å ha sikret en permanent bysykkelordning i Bergen sentrum,
756 som vi også ønsker å utvide til andre bydeler. Kommunen bør også tilrettelegge for trygg
757 sykkelparkering, for eksempel ved kollektivknutepunkt, og gjennom krav i reguleringsplaner.

758
759 Venstre vil:

- 760 • Legge til rette for flere gågater
- 761 • Ha flere "barne- og eldretråkk"- prosjekter, for å kartlegge ferdselen til de som er
762 mest avhengig av trygge gangveier
- 763 • At syklister konsekvent prioriteres foran biltrafikken i trafikkplanleggingen.
- 764 • Ha gjennomgående sykkelveier i sentrum og bydelssentre.
- 765 • Sikre flere tørre og tyverisikre sykkelparkeringsplasser
- 766 • Ha bedre skilting av gang- og sykkelveier
- 767 • Ha bysykler i flere bydeler

768

769 **9.2 Bybanen**

770 Bybanene skal være ryggraden i det bergenske kollektivsystemet. Venstre skal være
771 garantisten for Bybanen til alle bydeler. Bybanen er et effektivt kollektivmiddel, og bidrar
772 samtidig på en unik måte til bærekraftig fortetting rundt kollektivknutepunktene. Et av
773 bybanens største suksesskriterier er at den transformerer et område med mer enn bare
774 skinner.

775

776 Venstre ønsker å sikre kontinuerlig utbygging av Bybanen. Venstre mener at Bybane i dagen
777 er noe av det som bidrar til dens suksess, og kommer ikke til å godta omkamper om vedtatt
778 bybanetrase til Åsane. Venstre ønsker også at stoppet på Spelhaugen skal bygges før
779 bybanen til Fyllingsdalen anses for å være ferdig. Venstre ønsker å starte planleggingen av
780 bybanen over Dokken til Laksevåg for å sikre kontinuerlig utbygging etter Åsane og at
781 bybanen blir sentral i planleggingen rundt de store bytransformasjonsområdene.

782

783 Venstre ønsker å bedre kapasiteten til bybanene i rushtiden og vil jobbe for større
784 vognkapasitet og hyppigere avganger i denne perioden. De første bybanen til Flesland bør gå
785 tidligere på morgenen, slik at de som skal på jobb og de som skal ta de tidligste flyene kan
786 bruke banen for å komme seg til flyplassen.

787

788 Venstre vil:

- 789 • Sikre utbygging av bybanen til Åsane etter vedtatt trase
- 790 • Bygge bybanen helt frem til Spelhaugen
- 791 • Starte planlegging av bybanen ved Dokken, Sydnes mot Laksevåg.
- 792 • Jobbe for høyest mulig statlig finansiering av Bybanen
- 793 • Åpne for å bruke lokale finansieringsmidler for å bygge Bybanen, i tillegg til
- 794 bompenger og statlige midler

795

796 9.3 Bil og veiprosjekter

797 Venstre ønsker primært ikke flere store veiprosjekt i kommunen. Forskning viser at økt
798 veikapasitet fører til økt biltrafikk. Nye veier trenger plass som går utover naturen. Likevel er
799 det utfordringer knyttet til særlig at E39 går i Bergensdalen, spesielt med tanke på
800 luftkvalitet. Venstre ønsker å gjennomføre Ringvei Øst som vil bidra til å løse noen av de
801 trafikale utfordringene i sentrum.

802

803 Venstre ønsker å stimulere til at bilparken blir miljøvennlig, gjennom miljødifferensierte
804 bompenger, tilrettelegging for flere ladepunkter og hydrogenstasjoner. Venstre ønsker å
805 redusere den totale biltrafikken i Bergen for å redusere klimagassutslippene. Bergen har et
806 mål om 20 prosent reduksjon innen 2030 og det må arbeides videre for å nå dette målet.

807

808 Venstre vil:

- 809 • Tilrettelegge for bildeleringer, så ikke alle trenger eie sin egen bil.
- 810 • Ha flere ladepunkter for elbiler, også i sentrum
- 811 • Sikre at nullutslippsbiler har fordeler fremfor fossilbiler i bomringen
- 812 • Redusere den samlede biltrafikken i kommunen
- 813 • Bygge Ringvei øst

814

815 9.4 Kollektivstrategi

816 Kollektivtilbudet må integreres i byutviklingspolitikken for å lykkes fullt og helt med å se
817 transportbehov og fortetting i en sammenheng og i den sammenhengen er det en hemsko at

fylkeskommunen har ansvaret for kollektivtrafikk mens kommunen har ansvaret for den øvrige byutviklingen. Bergen kommune hadde på 2000 - tallet gjennom en prøveordning ansvaret for kollektivtilbudet i Bergen og dette viste seg å være en stor suksess. Venstre vil derfor skille ut kollektivtrafikken fra fylket og gjennom interkommunalt samarbeid etablere en egen transportetat for bergensregionen. Å få et helhetlig fokus på at det skal være lett å pendle kollektiv til arbeidsplassen i Bergen sentrum, om en bor i kommunen eller en av nabokommunene mener Venstre vil føre til bedre tilrettelegging for at flere velger vekk bilen på sin transport til sentrum.

I dag er det dessverre ikke sømløs overgang mellom ulike kollektivtransportformer, ved at bussen kan gå før båten er kommet. Det er heller ikke godt nok tilbud på at ekspressbusser fra omegnskommunene, noe som gjør at det tar trippel tid av bilen for å komme seg til sentrum.

9.5 Buss

Bybanen skal bli ryggraden i kollektivtilbudet i Bergen, men det er fortsatt en del år til denne er fullt utbygd. I mellomtiden er det viktig å sikre et godt og effektivt busstilbud. Venstre mener det bør utvikles en egen busstrategi for å ivareta Bergen nord best mulig inn til bybanen er ferdigbygd til Åsane. For å få på plass flere direkteruter mellom Åsane og Bergen sentrum bør det etableres en midlertidig bussrute mellom sentrum og NHH slik at åsanebussene avlastes, men sentrum nord fortsatt sikres et godt tilbud. Når bybanen er fullt utbygd og gir et godt kontinuitetstilbud må bussene i større grad ta seg av ekspressruter fra a - b. Det bør imidlertid allerede nå vurderes om det kan opprettes flere direkteruter i bo og arbeidsmarkedet i bergensregionen. Et enda bedre tilbud direkte til større arbeidsplasser i Bergen bør være mulig å få til i rushtiden. Servicelinjene utgjør et viktig tilbud til alle med redusert mobilitet. Venstre mener at det bør utredes om dette kan bli enda bedre tilbud ved å gjøre dette til et "buss på bestilling" - system der brukerne bestiller bussen fra sin posisjon til destinasjon i stedet for at servicelinjen har faste holdeplasser.

Venstre vil:

- Utvikle en egen buss strategi med fokus på å ivareta god reisedekning for Bergen nord
- Etablere en midlertidig bussrute mellom Bergen sentrum og NHH
- Opprette flere direkteruter til både bo områder og store arbeidsplasser
- Styrke servicelinje tilbudet
- Jobbe for gratis kollektivtransport for ungdom under 16 år.

9.6 Båt og alternative kollektivtransportformer

Venstre ønsker å se på nye kollektivløsninger for fremtiden. Hurtigbåttilbudet til Kleppestø og Knarvik avlaster veinettet og andre kollektivtilbud. Nullutslippspassasjerbåter kan være aktuelt flere steder, for eksempel langs byfjorden. Venstre ønsker at det er skal utredes alternative, miljøvennlige kollektivtransportløsninger for arbeidsregionen Bergen.

Kapittel 10.0- Miljø, klima og naturmangfold

Menneskeskapte klimaendringer utgjør en trussel vi kan forestille oss omfanget av, og Bergen skal ta sin del av ansvaret for at vi ikke overskrider togradersmålet. Med Venstre i byråd har vi fått vedtatt at Bergen skal bli fossilfri innen 2030. Vi er på god vei til å redusere utslippene og ønsker å sikre ytterligere opptrapping av tiltak for å være trygg på at vi når målene.

Venstre vil:

- Gjøre Bergen fossilfritt innen 2030
- Vektlegge klima- og miljøhensyn tyngre ved offentlige innkjøp
- Stille krav om miljøvennlig byutvikling
- Ønsker ikke bygge rullebane to på Flesland

10.1 Avfall og sirkulærøkonomi

Vi beveger oss fra en lineær økonomi til en sirkulær økonomi. Bergen bør i størst mulig grad legge til rette for reparasjon, gjenbruk, resirkulering og gjenvinning. I dette arbeidet er det viktig med godt samspill med næringslivet. BIR spiller en svært viktig rolle både hva gjelder kommunikasjon, innsamling, sortering og behandling. Det ligger store industrielle muligheter knyttet til foredling av råstoff, særlig innenfor bionæringene. Venstre ønsker å måle det interkommunale avfallsselskapet på sirkularitet. Vi vil også bidra til at industriområder rundt Bergen tilrettelegges for gjenvinningsvirksomheter.

Venstre vil:

- Etablere et ressursregnskap for Bergen som synliggjør sirkularitet og råstoffstrømmene i kommunen
- Ansvarliggjøre BIR på høyere gjenvinning og utvikling av lokale, sirkulære verdikjeder
- Utvikle en strategi for at Bergen skal bli Norges første sirkulære by og realisere verdier ved å lukke sløyfen
- Bruke kommunen og fylkeskommunens innkjøpsmakt til å stille offentlige krav på bærekraft i anbudsrunder og i markedet. Bruke kravspesifikasjon til å få inn sirkulærøkonomi i anbud
- Styrke et virkemiddelapparat som stimulerer til og bygger opp under grønn og sirkulær innovasjon
- Offentlig finansiering til f.eks. klyngesamarbeid, oppstartsbedrifter med sirkulære forretningsmodeller, innovasjonshuber og inkubatorprogram
- Bergen trenger en ombrukssentral for byggevarer hvor næringslivet kan omsette brukte byggevarer. Her må kommunen være tilrettelegger
- Tilrettelegge for reparasjon, skredder, skomaker og renseri på kjøpesentrene som er felles for alle butikker
- Kommunen må ha ambisiøse mål for sirkularitet i egen drift, ved å reparere mer, i større grad benytte seg av leieavtaler på materiell, og inngå avtaler om oppsirkulering av eget avfall